

Ik voel dat gij nu reeds protesteert.

„Er bestaat een dramatische letterkunde? In ons land? Bedoelt u soms die stuk of wat moderne tooneelwerken, die men, slecht voorbereid, zoo nu en dan ereis opvoert als de kas het toelaat een waagstuk te ondernemen? Bedoelt u die werken van begaafde auteurs, waarom het publiek, op een zeer enkele uitzondering na, geen zier geeft en die 't schoorvoetend gaat zien met het idee dat ze wel heel ver beneden duitsche kluchten en fransche kijkstukken zullen staan? Noem ze maar gauw op en laten we dan over wat anders gaan praten.”

Niet waar, iets dergelijks komt in u op?

Ik spreek u niet tegen. Ik vraag alleen maar hoe ter wereld het mogelijk is dat een publiek belang stelt (en zeer veel) in allerlei letterkundige kunst-uitingen, dat het geleerd heeft zuiver litterair werk evenzeer te waardeeren als geschriften, waaruit direct wat te leeren valt en dat het naar den schouwburg gaat met geen hooger wensch dan waarvan het kind beziel is, dat naar een poppenkastvertooning mag of een onontwikkeld mensch, die naar een slachtplaats trekt om naar 't varkenskeelen te gaan zien. Men wil zich slap lachen of tot water huilen of mooie pakjes en mooie décors gaan bewonderen. Waar laat ons publiek toch zijn letterkundigen smaak als het naar de komedie gaat? Let eens op wanneer er een roerend treurspel wordt gespeeld, een beroemd stuk, dat men toch kent uit de recensies. Zoodra zegt een der bijpersonen niet het allereenvoudigste, gewoon-natuurlijke woord, niet precies even somber als de rest, of het publiek, dat herademt, meent dat er nu wat „leutigs” komt en doet door zijn vervelend gelach het ergste van zijn bevattingsvermogen denken. Komt iemand onvorbereid binnen, waar eenige personen in diepe verslagenheid bijeen zitten, en vraagt hij dan: „Wat is er gebeurd, dat jelui zoo droevig zitten te kijken?” dan is de minste verbazing in zijn stem voldoende om een groot deel der toeschouwers bij zoo'n vraag te doen proesten.

Onze acteurs weten dat wel en zijn aan dergelijke uitingen al gewend.

Men zou een lange lijst van voorbeelden in dezen geest kunnen aanhalen.

Trouwens, het repertoire, beschouwd in verband met de schouwburg-exploitatie, bewijst voldoende wat ons publiek in de komedie komt zoeken.

Waar zijn nu de honderden, die van kunst-litteratuur genieten kunnen? Zij zouden goede stukken zeer zeker op het repertoire kunnen houden en van hun belangstelling zou ons tooneel grootendeels kunnen bestaan.

Waar zijn ze?

Meestal zoekt men die litterair ontwikkelden tevergeefs, ook als er een goed stuk wordt gegeven, zelfs indien er een oorspronkelijk Nederlandsch stuk gaat van een beroemd hollandsch auteur. Verwijt men hun die onverschilligheid, dan krijgt men ten antwoord dat de opvoering van een mooi stuk, dat zij hebben gelezen, hun niets dan teleurstelling baart en dat zij geen kennis verlangen te maken met een mooi stuk door tusschenkomst van een Nederlandsch tooneelgezelschap, omdat de vertolking te laag staat en hen toch zou beletten van het mooie te genieten. Of wel, zij houden nu eenmaal niet van de komedie.